

Järjestelmänmuutos – ei ilmastonmuutosta!

Kansojen julistus Klimaforum09:stä

TIIVISTELMÄ

Ilmastokriisiin on olemassa ratkaisuja. Ihmisten ja planeetan etu vaatii, että muutamme yhteiskuntamme oikeudenmukaisella ja ekologisesti kestäväällä tavalla sellaisiksi, että kaikkien kansojen elinoikeudet ja arvo ovat niissä taattuja, maapallon elinvoimaisuus palautuu ja tulevat sukupolvet saavat mahdollisuuden parempaan elämään.

Me Kööpenhaminassa Klimaforum09:ään osallistuvat kansat, yhteisöt ja järjestöt kutsumme jokaisen yksilön, järjestön, hallituksen ja instituution, mukaan lukien Yhdistyneet kansakunnat (YK), osallistumaan tähän välttämättömään muutokseen. Haaste on suuri. Tämän päivän kriisillä on taloudellinen, sosiaalinen, ekologinen, geopolittinen ja ideologinen puoli, jotka ovat kaikki keskenään vuorovaikutuksessa ja vahvistavat sekä toisiaan että ilmastokriisiä. Tämän johdosta vaadimme seuraavia välittömiä toimia ilmaston puolesta:

- **Fossiilisten polttoaineiden käytöstä on luovuttava kokonaan** tulevien 30 vuoden aikana, erikseen määriteltyjen viisivuotisten välitavoitteiden avulla. Vaadimme, että kehittyneet teollisuusmaat vähentävät kasvihuonekaasupäästöjään vähintään 40 %:lla vuoden 1990 vertailutasosta vuoteen 2020 mennessä.
- **Ilmastovelka on tunnustettava ja maksettava takaisin ja sen aiheuttamat vahingot korvattava** kaikille niille ihmisryhmille, joita ilmaston ylikuormittaminen ja ilmastomuutoksen haitalliset vaikutukset koskettavat.
- **On kieltäydyttävä puhtaasti markkinalähtöisistä ja teknologiakeskeisistä, valheellisista ja vaarallisista ratkaisuista** kuten ydinvoima, laajamittaisella monokulttuuriviljelyllä tuotetut biopolttoaineet, hiilidioksidin talteenotto ja varastointi (CCS), puhtaan kehityksen mekanismit (CDM), biohiili, viljelykasvien geneettinen manipulointi ”ilmastonmuutoskestäviksi”, ilmaston suunnitelmallinen ja laajamittainen muokkaaminen (geoengineering) tai REDD-mekanismi, joka syventää sosiaalisia ja ympäristöön liittyviä konflikteja.
- **On löydettävä aitoja ratkaisuja, jotka perustuvat turvalliseen, puhtaaseen ja kestäväan luonnonvarojen käyttöön** sekä kansojen omavaraisuuteen ja itsemääräämisoikeuteen ruoan, energian, maan ja veden käytössä.

Vaadimme YK:n ilmastopöytäkirjan (UNFCCC) viidenneltätoista osapuolikonferenssiltä (COP15) laillisesti sitovaa sopimusta, joka velvoittaa kaikki maat osallistumaan prosessiin maapallon ekologisten, sosiaalisen ja taloudellisen tasapainon palauttamiseksi sellaisin keinoin, jotka ovat ympäristön, ihmisten ja talouden kannalta kestäviä ja oikeudenmukaisia.

Ilmastomuutoksen haitalliset vaikutukset aiheuttavat vakavia puutteita ihmisoikeuksien toteutumisessa. Kaikilla maailman valtioilla on velvollisuus tehdä yhteistyötä kansainvälisesti, jotta ihmisoikeudet toteutuisivat kaikkialla maailmassa YK:n peruskirjan mukaisesti. Mitä tahansa

ilmastonmuutosta koskevaa sopimusta tulee tarkastella yhteiskuntiemme kokonaisvaltaisen muutoksen taustaa vasten.

Me Klimaforum09:ään osallistuvat kansat ja järjestöt sitoudumme jatkamaan aktiivista toimintaamme juuri sellaisen muutoksen aikaansaamiseksi – muutoksen, joka edellyttää yhteiskuntiemme sosiaalisten, poliittisten ja taloudellisten rakenteiden perusteellista uudelleenjärjestelyä sekä kaikkien sukupuoleen, luokkaan, rotuun, ikään tai etnisyyteen perustuvien epätasa-arvoisuuksien ja epäoikeudenmukaisuuksien poistamista.

Kokonaisvaltaisen muutoksen aikaansaaminen vaatii, että paikallisyhteisöjen demokraattinen itsemääräämisoikeus palautetaan ja ne kohotetaan takaisin yhteiskunnan sosiaalisen, poliittisen ja taloudellisen toiminnan perusyksiköiksi. Luonnonvarojen paikallinen ja demokraattinen omistus, hallinta ja käyttö ovat yhteisöjemme mielekkään ja kestävän kehityksen ja samalla kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisen perusta. Yhteisten ja jaettujen resurssien hallintaan tarvitaan vahvempaa alueellista ja kansainvälistä yhteistyötä sekä vahvempi ja demokraattisempi YK.

Kutsumme jokaisen asianosaisen yksilön, kansanliikkeen sekä kulttuurisen, poliittisen ja taloudellisen järjestön liittymään joukkoomme, rakentamaan yhdessä voimakkaan ”liikkeiden liikkeen”, joka tuo esiin ihmisten visioita ja vaatimuksia kaikilla yhteiskunnan tasoilla. Yhdessä voimme käynnistää maailmanlaajuisen muutoksen kohti kestävämpää tulevaisuutta.

Järjestelmänmuutos – ei ilmastonmuutosta!

Kansojen julistus Klimaforum09:stä

1. Esipuhe

Ilmastokriisiin on olemassa ratkaisuja. Ihmisten ja planeetan etu vaatii, että muutamme yhteiskuntamme oikeudenmukaisella ja ekologisesti kestäväällä tavalla sellaisiksi, että kaikkien kansojen elinoikeudet ja arvo ovat niissä taattuja, maapallon elinvoimaisuus palautuu ja sekä nykyisillä että tulevilla sukupolvilla on mahdollisuus parempaan elämään. Tämän siirtymän tulee perustua solidaarisuuteen erityisesti kaikista heikoimpia kohtaan, syrjinnän lopettamiseen, sukupuolten väliseen tasa-arvoon, oikeudenmukaisuuteen ja ekologiseen kestävyys. Meidän on tiedostettava, että olemme osa luontoa, ja kohdeltava sitä kunnioittavasti ja rakastavasti kaikessa, mitä teemme. Ilmastokriisiin vastaaminen edellyttää tietoisuuden lisäämistä ja määrätietoista toimintaa ihmisoikeuksien täyttymisen puitteissa. Kaikilla maailman valtioilla on velvollisuus tehdä kansainvälisesti yhteistyötä, jotta ihmisoikeudet toteutuisivat kaikkialla maailmassa Yhdistyneiden kansakuntien (YK) peruskirjan mukaisesti.

Me Kööpenhaminassa Klimaforum09:ään osallistuvat kansat, yhteisöt ja järjestöt kutsumme jokaisen yksilön, järjestön, hallituksen ja instituution, mukaan lukien Yhdistyneet kansakunnat, osallistumaan tähän välttämättömään muutokseen. Haaste on suuri. Tämän päivän kriisillä on taloudellinen, sosiaalinen, ekologinen, geopoliittinen ja ideologinen puoli, jotka ovat kaikki keskenään vuorovaikutuksessa ja vahvistavat sekä toisiaan että ilmastokriisiä. Tämä päällekkäisten kriisien yhteenkietoutuminen – ilmasto-, energia-, talous-, ruoka- ja vesikriisi, muiden muassa – kannustaa meitä yhdistämään voimamme ja muuttamaan perusteellisesti paitsi vallitsevaa sosiaalista ja taloudellista järjestelmää, myös globaalin vallankäytön rakenteita, jotka tällä hetkellä estävät tarvittavien toimenpiteiden käynnistämisen ilmastokriisiin vastaamiseksi. Tästä johtuen liikehdinnän on lähdettävä alhaalta käsin – ja alettava heti.

Ekologinen ja ilmastovelka on maksettava. Valheellisia ja vaarallisia lyhytnäköisiä ratkaisuja, kuten ydinvoima, laajamittaisella monokulttuuriviljelyllä tuotetut biopolttoaineet, päästöjen kompensointi (offsetting), hiilidioksidin talteenotto ja varastointi (CCS), biohiili, ilmakehän suunnitelmallinen ja laajamittainen muokkaaminen (geoengineering) tai hiilikauppa, ei pidä tukea eikä ottaa käyttöön. Sen sijaan on käynnistettävä aito siirtymä, joka perustuu puhtaiden, turvallisten ja uusiutuvien luonnonvarojen käyttöön ja energian säästämiseen. Toivotamme tervetulleiksi liittoumat kaikkien kansanliikkeiden ja yhteiskunnan osa-alueiden välillä sekä yhteistyön, joka ylittää kaikki ikäluokkaan, sukupuoleen, etnisyyteen, uskontoon, yhteisöön tai kansallisuuteen perustuvat rajat. Haluamme ottaa tulevaisuuden omiin käsiimme rakentamalla vahvan ja laajamittaisen liikkeen, joka yhdistää nuoret, naiset, miehet, työläiset, maanviljelijät, kalastajat, alkuperäiskansat, ihmiset väriin katsomatta sekä kaupunki- ja maalaisväestön – liikkeen, joka pystyy toimimaan kaikilla yhteiskunnan tasoilla ympäristön tuhoutumista ja ilmastonmuutosta vastaan. Vaadimme, että kansainvälinen talous järjestellään kokonaisvaltaisesti uudelleen ja että G8:n ja G20:n tyyppisten vaikutusvaltaimpien valtioiden sisäpiiriryhmittymien vastineeksi luodaan vahvempi ja demokraattisempi YK.

2. Haaste sellaisena kuin me sen näemme:

Kasvihuonekaasujen osuus ilmakehässä on kasvanut jo niin suureksi, että ilmastomme on joutunut sen takia epätasapainoon. Ilmakehän hiilidioksidinpitoisuus ja maapallon keskimääräinen lämpötila ovat nousseet viimeisten 50 vuoden aikana nopeammin kuin koskaan ennen, ja tulevien vuosikymmenien aikana nousu tulee vain kiihtymään. Tämä tulee pahentamaan entisestään lukuisia muita ympäristön epätasapainotiloja, joiden vaikutukset uhkaavat jo nyt ihmisten elämää ja toimeentuloa kaikkialla maailmassa – erityisesti köyhien ja muutoin haavoittuvaisten ryhmien keskuudessa.

Ilmastosysteemin epätasapaino johtaa yhä vakavampiin ja useammin toistuviin sään ääri-ilmiöihin. Lämpöaallot ja rankkasateet, trooppiset syklonit, hurrikaanit ja taifuunit, tulvat ja kuivuus, luonnon monimuotoisuuden väheneminen, maanvyörymät, merenpinnan nousu, juomakelpoisen veden puute, lyhenevät kasvukaudet, heikkenevät sadot, maanviljelysmaan tuhoutuminen tai menetys, maataloustuotannon lasku, karjan menetykset, ekosysteemien tuhoutuminen ja heikkenevät kalakannat ovat vain muutamia ilmastomuutoksen äärimmäisistä seuraamuksista. Nämä ilmiöt puolestaan aiheuttavat ruokakriisejä, nälkää, sairauksia, kuolemaa, väestön pakkomuuttoja ja kestävien elämäntapojen tuhoutumista. Lisäksi tilanteeseen vaikuttavat geenimuunneltujen organismien kehittäminen, monokulttuuriviljely ja maatalouden kasvateollistaminen, joita ylikansalliset suuryhtiöt voimallisesti edistävät. Nämä ovat vakavia uhkia ekosysteemien tasapainolle ja monimuotoisuudelle ja uhkaavat marginalisoida ja köyhdyttää pienviljelijät sekä heikentää ihmisten itsemääräämisoikeutta ruoan suhteen. Paikallisten perustarpeiden täyttämisen sijaan suuryhtiöiden hallitsema maatalous on valjastettu vastaamaan ylipaisuneeseen globaaliin kysyntään, jota erityisesti kehittyneiden teollisuusmaiden ylikulutus ruokkii. Sama pätee moderniin teolliseen kalatalouteen, tehometsätalouteen ja kaivostoimintaan, jotka tuhoavat ekosysteemejä, vähentävät luonnon monimuotoisuutta ja tuhoavat paikallisyhteisöjen elämän ja elinkeinot.

Nämä ilmastomuutoksen seuraukset yhdessä kasvavan sosiaalisen epätasa-arvon ja vakavien ympäristövaikutusten kanssa järkyttävät jo nyt miljoonien ihmisten ja heidän paikallisyhteisöjensä elämää. Me, maailman kansalaiset, emme kuitenkaan hyväksy tätä väistäämättömänä kohtalonamme. Kansalaisliikkeitä kasvaa kiihtyvällä vauhdilla, kun ihmiset kautta maailman nousevat puolustamaan elinkeinojaan ja asettuvat niitä voimia ja syitä vastaan, jotka meidät ovat tälle itsetuhoiselle ympäristöhävityksen tielle johtaneet.

Aasiassa, Afrikassa, Lähi-idässä, Oseaniassa, Etelä- ja Keski-Amerikassa sekä Pohjois-Amerikan ja Euroopan sisäisillä periferioilla kansanliikkeet ovat ryhtyneet vastustamaan vieraiden etujen nimissä harjoitettua maansa hyväksikäyttöä ja ottamaan itselleen kuuluvien luonnonvarojen hallinnan takaisin omiin käsiinsä. Uudenlainen aktivismi on herätellyt ympäristöliikkeitä uuteen eloon ja synnyttänyt monipuolista protestitoimintaa muun muassa patohankkeita, metsäkatoa, kaivostoimintaa, hiilivoimaloita, lentoliikennettä ja uusien teiden rakentamista vastaan. Tietoisuus siitä, että nykyinen talousmalli kaipaa perusteellista muutosta, kasvaa kohisemalla. Vaihtoehtoisia elämäntapoja sikiää erilaisten liikkeiden keskuudessa. Samaan aikaan valtaenemmistölle on käynyt yhä enenevässä määrin selväksi, etteivät nykyiset vallanpitäjät ole valmiita kohtaamaan ilmastomuutoksen ja ympäristön tuhoutumisen uhkia tosissaan. Niin kutsuttu vihreän tai kestävä kasvun strategia on osoittautunut kulissiksi, jonka takana yritetään ylläpitää samaa

taloudellisen kasvun mallia, jonka syytä ympäristön tuhoutuminen ja ilmastokriisi lähtökohtaisesti ovat.

3. Syyt sellaisina kuin me ne näemme:

Ihmisen aiheuttaman ilmastomuutoksen välitön ja ensisijainen syy on kasvihuonekaasupäästöjen ennennäkemätön kasvu, joka johtuu ennen kaikkea fossiilisten polttoaineiden lisääntyvästä käytöstä teollisiin, kaupallisiin, liikennöinnin ja sodankäynnin tarkoituksiin. Muita ilmastomuutoksen merkittäviä syitä ovat metsien tuhoutuminen (poislukien alkuperäiskansojen harjoittaman kestävästä kiertoviljelyn vaikutus), metsäkato, maa- ja kallioperän luonnonvarojen hyödyntävä teollisuus, veden kiertokulun häirintä, maatalousteollisuuden laajentaminen uusille alueille maanriistojen avulla, kasvava teollinen lihantuotanto sekä monet muut kestäättömän luonnonvarojen käytön muodot.

Luonnonvarojen epätasainen hallinta ja omistus

Nämä ilmastomuutoksen välittömät syyt ovat seurauksia kestäättömästä globaalista talousjärjestelmästä, jonka perusta on siinä, että maapallon rajalliset luonnonvarat ja niiden käytöstä saatavat hyödyt on jaettu epätasaisesti. Tämän järjestelmän lähtökohta on paikallisten ja globaalien eliittien paikallisesti, kansallisesti ja planetaarisesti harjoittama yhteisten resurssien omiminen yksin itselleen. Kaikki ”valtavaksi edistykseksi” mainostetut muutokset teknologian, tuotannon tai inhimillisen kehityksen saralla ovat tosiasiallisesti vain kiihdyttäneet maailmanlaajuisia ympäristötuhoja ja haitanneet todellista kehitystä. Etuoikeutettu globaali eliitti jatkaa edelleen vastuutonta voitontavoittelua ja törkeää ylikulutusta, samalla kun merkittävä osa ihmiskunnasta elää köyhyydessä, sinnitellen häidin tuskin elossa pysymiseen riittävällä kulutuksella – tai jopa vähemmällä. Tämä on tilanne paitsi etelässä, myös kehittyneissä pohjoisissa maissa. Kohtuuttomuuden kärkijoukoissa ovat jo kauan olleet maailman suurimmat ylikansalliset yhtiöt, joiden tukikohdat sijoittuvat pääasiassa pohjoisten kehittyneisiin valtioihin tai veroparatiiseihin mutta joiden toiminta ulottuu kaikkialle maailmaan.

Ylikansallisten yhtiöiden ja rikkaiden valtioiden keskinäinen kilpailu luonnonvaroista ja suuremmista markkinaosuuksista sekä erilaiset kauppasopimukset ovat johtaneet etelän kansojen uuskolonialistiseen sortoon riistämällä heiltä oikeudet omien luonnonvarojensa omistukseen ja hallintaan. Maailman kauppajärjestö (WTO), kansainväliset rahoituslaitokset sekä Euroopan unioni ja Yhdysvallat jatkavat julkisten resurssien yksityistämistä ja tuotteistamista kahdenvälisen kauppasopimusten avulla. Tämä kiihdyttää ja kasvattaa kehittyvien maiden luonnonvarojen tuhoutumista ja alistaa ne yhä kasvavaan riippuvaisuuteen.

Vallitsevat ajattelumallit ja vaihtoehdot

Kansainvälisten instituutioiden ajama kehitysmalli ei kosketa ainoastaan taloutta. Vallitseva talousjärjestelmä perustuu ajattelumalliin, jossa ihminen hahmotetaan ensisijaisesti *homo economicuksena* – taloudellisena ihmisenä. Yhtiöiden hallitsema media ja markkinointifirmat vahvistavat ja ylläpitävät tätä ideologiaa kannustamalla egoismiin, kilpailuun, materiaaliseen kulutukseen ja rajattomaan yksityisomaisuuden kasvattamiseen välittämättä tällaisen toiminnan sosiaalisista tai ekologisista seurauksista. Tällainen ajattelu on kiinteästi sidoksissa yhteiskunnan patriarkaalisuuteen ja paternalismiin.

Jos haluamme todella vastata kriisiin, meidän täytyy tunnustaa, että ihmislaji on osa sekä luontoa että yhteiskuntaa eikä voi olla olemassa ilman niitä. Jos ihmiskunta haluaa selviytyä, meidän tulee

kunnioittaa Äiti Maan eheyttä, pyrkii harmoniaan luonnon kanssa ja rauhaan kulttuurien kesken. Olemme yhtä aikaa eri kansojen ja yhden maailman kansalaisia. Vastuu ihmisperheen ja muun elävän maailman nykyisestä ja tulevasta hyvinvoinnista on kaikkien harteilla. Ihmiskunnan solidaarisuus ja yhteenkuuluvuus kaiken elämän kanssa vahvistuu, kun elämme noudattaen periaatetta ”yksi monien joukossa”.

4. Oikeudenmukainen ja kestävä siirtymä

On selvää, että ilmastokriisin ratkaisu vaatii kauaskantoisia muutoksia, joille ei poliitikkojen, hallitusten ja ylikansallisten instituutioiden agendalla tällä hetkellä ole sijaa. Ihmiset vaativat järjestelmänmuutosta. Heille ei riitä, että jatketaan arvostelukyvottomasti totuttuun malliin, tai että turvaudutaan niihin teknologisiin ja markkinapohjaisiin ratkaisuihin, joita valtaapitävien edunvartijat ovat onnistuneet ilmastoagendalle ujuttamaan.

Kansanliikkeet ovat kehittäneet vaihtoehtoisia yhteiskunnallisia visioita ja hahmotelleet konkreettisia askeleita, joita pitkin meidän on kuljettava, mikäli haluamme vastata yhtä aikaa ilmasto-, vesi-, ruoka- ja talouskriiseihin ja edetä kohti kestävämpää tulevaisuutta. Matka kestävään muutokseen alkaa useista eri aloitteista. Konkreettisia askeleita sitä kohden ovat muun muassa:

- **Ruokaomavaraisuus ja ekologinen maatalous:** Kansojen, yhteisöjen ja maiden oikeutta määritellä omat tuotantojärjestelmänsä on puolustettava. Itsemääräämisoikeutta on kasvatettava muun muassa maatalouden, kalastuksen, ruoantuotannon ja metsätalouden sekä sellaisen maankäyttöpolitiikan suunnittelussa, joka on ekologisesti, sosiaalisesti, taloudellisesti ja kulttuurisesti olosuhteisiin sopivaa. Kansojen – ja kansojen sisällä erityisesti naisten – oikeudet ja pääsy käsiksi tuotannon resursseihin kuten viljelysmaahan, siemeniin ja veteen on turvattava ja niitä on kunnioitettava. Maataloustuotannon on perustuttava ennen kaikkea paikallistietoon, sopivan teknologian saatavuuteen sekä ekologisesti kestäviin viljelysmetodeihin, jotka mahdollistavat hiilidioksidin sitoutumisen monimuotoiseen ja syntyperäiseen kasvustoon, sitovat vettä maaperään ja palauttavat maahan enemmän ravinteita kuin ottavat siitä pois. Ruoan- ja muun maataloustuotannon on vastattava ennen kaikkea paikallisiin tarpeisiin, lisättävä omavaraisuutta, parannettava paikallista työllisyyttä, vähennettävä luonnonvarojen käyttö kohtuulliselle tasolle ja minimoitava syntyvä jäte ja kasvihuonekaasut.
- **Talouden demokraattinen hallinta:** Yhteiskunnan tuotantoyksiköt on uudelleenjärjesteltävä demokraattisempien omistuksen ja hallinnan muotojen ympärille. Vain näin voidaan taata, että ihmisten perustarpeet täyttyvät, kaikkien oikeus veteen, kotiin, maahan, terveydenhuoltoon ja koulutukseen tulevat turvatuiksi, työllisyys ja ruokaomavaraisuus kasvavat ja yhteiskunta rakentuu ekologisesti kestävämmäksi. Poliitiikan tehtävä on katsoa, että talous palvelee yhteistä etua, ja kanavoida resursseja kestäväin muutoksen toteuttamiseen teollisuudessa, maataloudessa ja palveluissa.
- **Energiaomavaraisuus:** Energiankulutusta on vähennettävä dramaattisesti erityisesti rikkaissa maissa. Uusiutuvien ja julkisten energialähteiden, kuten aurinko- ja tuulivoiman, geotermisen ja maalämmön, pienvesivoimaloiden ja aalto- ja vuorovesienergian käyttöä on kehitettävä ja lisättävä. Energiaverkko on tuotava julkiseen omistukseen, ja yleisestä verkosta irti olevia off-the-grid-verkkoja kehitettävä kaikkien yhteisöjen energiansaannin turvaamiseksi.

- **Ekologinen kaupunki- ja maaseutualueiden suunnittelu:** Aluesuunnittelun tavoitteena on oltava vähentää radikaalisti energian ja luonnonvarojen kulutusta ja jätteen ja saasteiden syntymistä sekä kannustaa perustarpeiden tyydyttämiseen paikallisesti. Kaupunki- ja maaseutualuesuunnittelun on perustuttava sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen ja turvattava tasa-arvoinen palveluiden saanti, mikä vähentäisi tarvetta matkustamiseen. Julkisen liikenteen kuten pikaraitioteiden ja luotijunien käyttöä ja pyörällä liikkumista on tuettava. Tämän seurauksena yksityisautoilun tarve vähenee, ruuhkat helpottuvat, yleinen terveys paranee ja energiankulutus laskee.
- **Koulutus, tiede ja kulttuurilaitokset:** Julkista tutkimusta ja koulutusta on muokattava paremmin ihmisten ja ympäristön tarpeisiin vastaaviksi sen sijaan, että ylläpidettäisiin nykyistä vääristynyttä tilannetta, jossa ne on valjastettu lähinnä kaupallisesti tuottavien ja yksityisomistajuutta lisäävien teknologioiden kehittämiseen. Tutkimuksen ja kehityksen tulee perustua ennen kaikkea avoimeen yhteistyöhön ihmiskunnan yhteisen edun tavoittelemiseksi. Ideoita ja teknologiaa koskevat patentit on lakkautettava. Tarvittavan teknologian, perinnetiedon ja alkuperäiskansojen innovatiivisten toimintatapojen ja ideoiden reilua ja oikeudenmukaista levitystä maiden välillä on tuettava.
- **Sodankäynnin lopettaminen:** Nykyinen fossiilisiin polttoaineisiin perustuva kehityksen malli johtaa väkivaltaan, konflikteihin ja sotiin energian, maan, veden ja muiden luonnonvarojen käytöstä ja omistuksesta. Tästä ovat todisteena muun muassa Yhdysvaltain johtamat hyökkäykset Irakiin ja Afganistaniin sekä jatkuva aseistautuminen eri puolilla maailmaa alueilla, joilta löytyy paljon fossiilisia polttoaineita tai muita luonnonvaroja. Maaseutuväestöä ja alkuperäiskansoja häädetään väkivalloin mailtaan biopolttoaineviljelysten tieltä. Sotateollisen kompleksin ylläpitoon kulutetaan biljoonia dollareita ja haaskataan valtavat määrät materiaalisia ja inhimillisiä resursseja, jotka tulisi käyttää kestävämmän muutoksen toteuttamiseen.

Meidän on lähdettävä rohkeasti eteenpäin ja opittava edetessämme. Nämä askeleet auttavat meitä vakuuttamaan ihmiskunnan valtaenemmistön siitä, että yhteiskuntiemme kestävä muutos on yhtä kuin lupaus paremmasta ja tyydyttävämmästä elämästä. Yhteiskunnan sosiaalinen, poliittinen, taloudellinen ja ekologinen puoli ovat erottamattomasti sidoksissa, ja jotta strategia olisi johdonmukainen se vaatii, että kaikki nämä puolet otetaan samanaikaisesti huomioon – tämä on yksi kestävä muutoksen käsitteen perimmäisistä lähtökohdista.

Yksi kestävään muutokseen sisältyvistä tavoitteista on palauttaa paikallisyhteisöt yhteiskunnan sosiaalisiksi, poliittisiksi ja taloudellisiksi perusyksiköiksi nykyisen globaalitalouden sijaan. Sosiaalinen koheesio, demokraattinen osallistuminen, taloudellinen tilivelvollisuus ja ekologinen vastuu voidaan saavuttaa vain palauttamalla päätöksenteko alimmalle sopivalle tasolle. Tämän perusasian ovat kansankulttuurit ja paikallisyhteisöt meille opettaneet.

Yhteisökeskeinen ajatusmalli ei kuitenkaan ole ristiriidassa laajan kansainvälisen yhteistyön tarpeen kanssa – päinvastoin. Paikallisyhteisöjen vahvistaminen edellyttää vahvempia sidoksia maiden rajojen sisällä ja ylitse, suoraan tuottajien kesken niin maataloudessa, metsätaloudessa, kalataloudessa kuin teollisuudessakin. Tarvitaan liittoutumia, jotka perustuvat sukupuolten väliseen tasa-arvoon ja jotka tunnistavat ja voittavat epäoikeudenmukaiset valtasuhteet kaikilla yhteiskunnan tasoilla. Tarvitaan vahvempaa alueellista ja kansainvälistä yhteistyötä yhteisten ja jaettujen luonnonvarojen, kuten rajat ylittävien vesiresurssien, hallintaan. Lisäksi kansainvälinen yhteistyö edistää ideoiden, teknologioiden ja asiantuntijuuden jakamista yli kaikkien rajojen sekä avointa, molemminpuoliseen kunnioitukseen perustuvaa dialogia eri kulttuurien välillä.

5. Tie muutokseen

Monet ihmiset ovat jo mukana muuttamassa teollisuuden, maatalouden, metsätalouden ja kalastuksen käytäntöjä kestävämmiksi sekä edistämässä uusiutuvan energian kehitystä. Nämä järjestelmän sisältä kumpuavat aloitteet ovat luoneet yhteyksiä yhteiskunnan eri sektoreiden, ammattiyhdistysten, kuluttajien, kaupunkilaisten, opettajien ja tutkijoiden välille, jotka kaikki tavoittelevat kestävämpiä elämäntapoja.

Yhdistyneet kansakunnat (YK) ja osapuolikonferenssit (COP)

Meidän on lähestyttävä YK:n ilmastomuutosneuvottelua sekä YK:n ilmastopimuksen (UNFCCC) viidettätoista osapuolikonferenssia (COP15). Aikaisempien neuvottelukierrosten tulokset eivät ole lupaavia. Huolimatta korkean tason suunnitelmista yhteisten toimien käynnistämiseksi ensin vuoden 1992 huippukokouksessa Rio de Janeirosa ja myöhemmin vuonna 1997 Kiotossa puheiden vaikutukset ovat jääneet laihoiksi eikä ongelmia ole ratkaistu. Tosiasiassa ongelmat ovat vain pahenneet samalla, kun sekä YK:n ilmastopimuksen että Kioton protokollan periaatteiden, tavoitteiden ja aikataulujen määrittely on polkenut paikoillaan.

Samoilla suuryritysten etua ajavilla ryhmillä, joita ilmastokriisistä käy pääosin syyttäminen, näyttää olevan kohtuuttomasti sananvaltaa ilmastopolitiikan määrittelyssä sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla. Me olemme jyrkästi tätä yrityslobbaukselle nykyisissäkin neuvotteluissa myönnettyä epädemokraattista vaikutusvaltaa vastaan. Vetoamme osallistuviin valtioihin, jotta YK:n alle luotaisiin arviointimekanismi tarkkailemaan kaikkia YK:n ilmastopimuksen toimintatapoja ja toiminnan välineitä, kitkemään osapuolineuvotteluista kaikki olemassaolevat sukupuolesta, ihonväristä, iästä, vammasta tai muuhun ominaisuuteen perustuvasta syrjinnästä johtuvat epätasa-arvoisuudet sekä takaamaan laajemmin kaikkien eri osapuolten mukanaolo neuvotteluprosessissa. Vaadimme osapuolikonferenssilta laillisesti sitovaa sopimusta, joka velvoittaa kaikki maat osallistumaan prosessiin maapallon ekologisen, sosiaalisen ja taloudellisen tasapainon palauttamiseksi sellaisin keinoin, jotka ovat ympäristön, ihmisten ja talouden kannalta kestäviä ja oikeudenmukaisia.

Vaatimuksemme

Kohotamme äänemme Yhdistyneiden kansakuntien ilmastomuutosneuvottelujen johtajille saattaaksemme heidän tietoonsa ihmisten vaatimukset ja tarjolla olevat vaihtoehdot.

- 1. Fossiilisten polttoaineiden käytöstä on luovuttava vaiheittain kokonaan.**
Vaadimme selkeää strategiaa fossiilisten polttoaineiden aikakauden lopettamiseksi tulevien 30 vuoden aikana tarkkaan määriteltyjen vuosittain välitavoitteiden avulla. Vaadimme kehittyneitä teollisuusmaita vähentämään kasvihuonekaasupäästöjään vähintään 40 %:lla vuoteen 2020 mennessä vuoden 1990 tasosta.
- 2. Ilmastovelka ja ilmastorikokset on hyvitetävä ja niiden aiheuttamat vahingot korvattava.** Vaadimme täysiä korvauksia etelän valtioille ja kaikille muille, joiden köyhdyttämiseen pohjoiset valtiot, ylikansalliset yhtiöt ja veroparatiisit ovat syyllistyneet. Tämä on keino korvata osittain niitä historiallisia epäoikeudenmukaisuuksia, jotka juontuvat jo kaukaa alkuperäiskansojen joukkomurhasta, transatlanttisesta orjakaupasta, kolonialismista ja valloituksista ja joihin maailman epätasainen teollistuminen ja ilmastomuutos erottamattomasti liittyvät. Tarvitaan selkeä suunnitelma siitä, kuinka

maailman rikkaiden ilmasto- ja ekologinen velka maksetaan takaisin maailman köyhille. On luotava globaali, demokraattisesti hallittu rahasto ilmastonmuutoksen uhrien auttamiseksi. Kehittyneiden maiden on tarjottava kehittyville maille *uutta, pakollista, riittävää ja luotettavaa* rahoitusta sekä patenttivapaata teknologiaa niiden auttamiseksi sopeutumaan ilmastonmuutoksen vaikutuksiin ja vähentämään omia päästöjään. Tällä tavoin annetaan kehittyville maille mahdollisuus osallistua ilmastonmuutoksen torjuntaan niin, että niiden kansojen tarpeet silti täyttyvät. Kansainvälisillä rahoituslaitoksilla, avustusjärjestöillä tai kauppaneumeismeilla ei tule olla osaa korvausten maksussa.

- 3. Alkuperäismetsien tuhoaminen on kiellettävä välittömästi ja maailmanlaajuisesti.** Metsäkadon pysäyttämisen rinnalla on toteutettava kunnianhimoinen, maailmanlaajuinen puiden istutusohjelma, joka perustuu kotoperäisten lajien monipuoliseen käyttöön sekä yhteistyöhön alkuperäiskansojen ja muiden metsistä riippuvaisten yhteisöjen kanssa. Teollinen, suurimittainen kalastus on kiellettävä ja palattava takaisin paikallisiin ja kestäviin kalastuksen muotoihin. Lisäksi vieraan edun nimissä tehtävät maanriistot on kiellettävä sekä tunnustettava ja hyväksyttävä ihmisten itsemääräämisoikeus luonnonvarojen käytössä.
- 4. On kieltäydyttävä puhtaasti markkinalähtöisistä ja teknologiakeskeisistä, valheellisista ja vaarallisista ratkaisuista,** joita useat yhtiöt, hallitukset ja kansainväliset rahoituslaitokset ajavat. Näitä ovat muun muassa ydinvoima, laajamittaisella monokulttuuriviljelyllä tuotetut biopolttoaineet, hiilidioksidin talteenotto ja varastointi (CCS), puhtaan kehityksen mekanismit (CDM), biohiili, viljelykasvien geneettinen manipulointi ”ilmastonmuutoskestäviksi”, ilmakehän suunnitelmallinen ja laajamittainen muokkaaminen (geoengineering) tai REDD-mekanismi siinä muodossa kuin YK:n ilmastopöytäkirja on sen määritellyt. Näillä keinoilla synnytetään ainoastaan uusia ympäristöuhkia eikä todella ratkaista ilmastokriisiä. Päästökauppa ja päästöjen kompensointi (offsetting) ovat myös valheellisia ja epäoikeudenmukaisia ratkaisuja, koska ne kohtelevat yhteistä maailmanlaajuista resurssia – ilmakehää – hyödykkeenä, joka voidaan omistaa ja jolla voidaan käydä kauppaa. Tähän mennessä nämä keinot eivät ole todistaneet toimivuuttaan, ja tarjoamalla rikkaille maille keinon ulkoistaa päästövähennysvelvoitteitaan ne ovat ylläpitäneet epäoikeudenmukaista ja kestäväntöntä järjestelmää.
- 5. Oikeudenmukainen hiilidioksidivero on otettava käyttöön välittömästi.** Kaupankäynnin välineinä käytettävien päästökiintiöiden sijaan vaadimme hiilidioksidipäästöistä maksettavaksi oikeudenmukaista veroa. Tämän päästöveron tuotot tulee palauttaa oikeudenmukaisesti ihmisille, ja osa siitä on käytettävä ilmastonmuutokseen sopeutumisen ja sen torjunnan rahoittamiseen. Tämä ei kuitenkaan poistaisi velvollisuutta maksaa takaisin jo kertynyt ilmastovelka, joka tulee hyvittää varauksetta ja riippumatta markkinamekanismien ja rahoituslaitosten toiminnasta. Päästövähennyksiin on kannustettava nopeasti kasvavalla, läpinäkyvällä verotuksella ja suorilla säädokeuksilla, joiden avulla luovutaan vaiheittain kaikesta fossiilisten polttoaineiden käytöstä ja mahdollistetaan siirtyminen turvalliseen, puhtaaseen ja uusiutuvaan energiantuotantoon.
- 6. Monenkeskiset instituutiot ja ylikansalliset yhtiöt on saatava ruotuun.** Epäoikeudenmukaisesti, kestäväntöntä ja vailla vastuuvollisuutta toimivat globaalit

talousinstituutiot, kuten Maailman kauppajärjestö (WTO), Maailmanpankki, Kansainvälinen valuuttarahasto (IMF), alueelliset kehityspankit, avustusjärjestöt ja kauppasopimukset, on korvattava demokraattisilla ja oikeudenmukaisilla instituutioilla, jotka noudattavat YK:n peruskirjaa, kunnioittavat ihmisten itsemääräämisoikeutta luonnonvarojen käytöstä sekä edistävät solidaarisuutta kansojen ja valtioiden välillä. On luotava tiukka valvontamekanismi tarkkailemaan ja kontrolloimaan ylikansallisten yhtiöiden toimintaa.

Me allekirjoittaneet kansat, järjestöt ja yhteisöt sitoudumme kaikki osallistumaan täysipainoisesti ja aktiivisesti yhteiskuntiemme muuttamiseen tässä julistuksessa kuvatulla, ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävällä tavalla.

6. Maailmanlaajuinen liike kestävän muutoksen puolesta

Riippumatta siitä, mikä Kööpenhaminan ilmastokokouksen lopputulos on, maailmassa on huutava tarve sellaiselle maailmanlaajuiselle ”liikkeiden liikkeelle”, joka sitoutuu toteuttamaan yhteiskuntiemme kestävän muutoksen pitkällä aikavälillä. Vallitsevista valtarakenteista poiketen tämän liikkeen on kasvettava alhaalta ylöspäin. Tarvitaan laajaa liittoutumista ympäristöliikkeiden, sosiaalisten liikkeiden, ammattiliittojen, maanviljelijöiden, kansalaisyhteisöjen ja muiden ryhmittymien välillä, jotka ovat valmiita tekemään yhteistyötä jokapäiväisessä poliittisessa kamppailussa paitsi paikallisella, myös kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Tällaisen liittouman syntyminen edellyttää uusia ajattelumalleja ja uudenlaista yhteiskunnallista aktivismia. Liikkeen on kyettävä paitsi reagoimaan kestäättömiin toimintatapoihin, myös tarjoamaan esimerkkejä siitä, kuinka kestävä talous lopulta voisi toimia.

Me, Klimaforum09:ään osallistuvat kansat, yhteisöt ja järjestöt, sitoudumme kaikki jatkamaan maailmanlaajuisen liikkeiden liikkeen rakentamista niiden tulosten pohjalta, joita tässä tapahtumassa saadaan aikaan.

Tämän julistuksen tarkoitus on osoittaa tavoitteidemme suunta ja innostaa kaikkia mukaan liikehdinnän kehittämiseen. Yhdessä voimme käynnistää maailmanlaajuisen muutoksen kohti kestävämpää tulevaisuutta. Liity joukkoomme!